

فرصت مهرمانی خدا

مهدی رضایی

هر چه هست از دقیقه‌های نجوم
با یکایک نهفته‌های علوم

خواندم و سرّ هر ورق جستیم
چون تو را یافتیم، ورق شستم

همه را روی در خدا دیدم
در خدا بر همه تو را دیدم

ای به تو زنده هر کجا جانی‌ست
وز تنور تو هر که را نانی‌ست

بر در خویش سرفرازم کن
وز در خلق بی‌نیازم کن

نظامی گنجوی

عاطفی دانش‌آموزان باقی بماند. ماه رمضان یادآور این حقیقت است که تربیت دینی، اگر در زمان مناسب و با زبان مناسب ارائه شود، اثری ماندگار و عمیق خواهد داشت.

در این شماره از نشریه، بنا داریم به شیوه‌های گوناگون به تربیت دینی پردازیم؛ چه در قالب معرفی دیدگاه‌ها و مبنای نظری و چه با به‌اشتراک گذاشتن تجربه‌های ارزشمند آموزگاران. بسیاری از همکاران عزیز در کلاس‌های خود راه‌هایی خلاقانه یافته‌اند تا مفاهیم دینی را به زبان کودکان، ساده و عمیق به دانش‌آموزان منتقل کنند؛ از بازی‌های گروهی که مفاهیم اخلاقی را تثبیت می‌کند تا پروژه‌های کوچک زیستی و هنری که بچه‌ها را با بزرگی آفرینش آشنا می‌سازد. این تجربه‌ها نشان می‌دهند که تربیت دینی اگر درست طراحی و اجرا شود، نه تنها برای دانش‌آموزان جذاب است، بلکه در ساختن شخصیت آنان نقشی بی‌بدیل دارد.

جامعه‌ی فردا به نسلی نیاز دارد که ریشه‌های خود را بشناسد، به ارزش‌های انسانی و الهی پایبند باشد و بتواند با تکیه بر این میراث، جهانی تازه بسازد. ما معلمان بیش از هر کس دیگری در شکل‌گیری این نسل نقش داریم. از همین رو، در شماره‌ی اسفندماه تصمیم داریم بستری فراهم کنیم تا هم اندیشه و هم تجربه با هم گفت‌وگو کنند. از همه‌ی همکاران محترم دعوت می‌کنیم سهمی از تجربه‌های خود در تربیت دینی را با ما در میان بگذارند؛ تجربه‌هایی که می‌توانند چراغ راه باشد و ما را در پیمودن این مسیر خطیر یاری دهند.

امید داریم این شماره بتواند گامی هرچند کوچک در مسیر تقویت تربیت دینی و انتقال درست و عمیق هویت ایرانی‌اسلامی به نسل آینده باشد؛ نسلی که قرار است ادامه‌دهنده‌ی تاریخ بزرگ این سرزمین باشد.

مثل همیشه در انتها باید گفت اگر ایده‌ای دارید، اگر تجربه‌ای کرده‌اید که دل‌های دانش‌آموزان را به آیین‌های دینی و اخلاق اسلامی روشن کرده است، اگر طرح درس یا پروژه‌ی عملی موفق داشته‌اید، یا حتی اگر چالشی در این مسیر داشته‌اید که دوست دارید درباره‌ی آن گفت‌وگو کنیم، نوشته‌های خود را برای ما ارسال کنید. بیاید با هم نشریه‌ای پر بار و کاربردی برای همه‌ی همکارانمان در سراسر کشور بسازیم.

اسفند، ماه جمع‌بندی‌ها و نگاه دوباره به مسیر طی شده است؛ ماهی که همواره ما را به بازاندیشی در ریشه‌ها، باورها و مسئولیت‌های مشترکمان فرامی‌خواند. در چنین فضایی، سخن گفتن از «تربیت دینی» نه یک بحث آموزشی محض، بلکه گفت‌وگویی درباره‌ی بنیان‌های فرهنگی و هویتی ماست. فرهنگ ایرانی در طول تاریخ، درهم‌تنیدگی ژرفی با تعالیم دینی داشته و حاصل این پیوند، هویتی است که امروز آن را «هویت ایرانی‌اسلامی» می‌نامیم؛ هویتی غنی، مهربان، خردورز و پیشرو. این میراث گرانبها تنها زمانی پابرجا می‌ماند که نسل جدید نه تنها آن را بشناسد، بلکه با جان و دل درک کند.

تربیت دینی در مدرسه وظیفه‌ای نیست که تنها در چند ساعت مشخص از برنامه‌ی درسی خلاصه شود. این تربیت بستری است که همه‌ی تجربه‌های مدرسه بر آن بنا می‌شود؛ تجربه‌هایی که باید هم‌زمان عقلانیت، اخلاق، معنویت و زیست اجتماعی را در کودک امروز و بزرگسال فردا پرورش دهد. کودک وقتی مفهوم توکل را با تجربه‌ی تلاش و امید در زندگی‌اش می‌فهمد، یا ارزش صداقت را در روابط روزمره‌ی کلاس تجربه می‌کند، در حقیقت در مسیر تربیت دینی اصل قدم گذاشته است. ما در مدرسه نه فقط «معارف» را آموزش می‌دهیم، بلکه «معنای زندگی» را قابل لمس می‌کنیم.

یکی از عوامل مؤثر در موفقیت تربیت دینی انتخاب زمان مناسب برای آموزش است. تجربه نشان داده است که کودکان وقتی مفهومی را در بستری هماهنگ با موضوع درس دریافت می‌کنند، بسیار عمیق‌تر و ماندگارتر آن را می‌آموزند. بر همین اساس، ماه مبارک رمضان یکی از فرصت‌های طلایی در مدرسه به شمار می‌آید؛ ماهی که فضای عمومی جامعه رنگ و بوی معنوی بیشتری به خود می‌گیرد و کودکان نیز به‌شکلی طبیعی با مفاهیمی مانند نماز، روزه، تلاوت قرآن و کمک به دیگران بیشتر مواجه می‌شوند. در چنین فضایی، جان کودک آماده‌تر است تا با ارزش‌های دینی ارتباط برقرار کند و معلم نیز می‌تواند از این زمینه‌ی طبیعی برای پرورش معنویت، اخلاق و رفتارهای دینی بهره ببرد. فعالیت‌های ساده‌ای مانند گفت‌وگوی کوتاه درباره‌ی اخلاق روزه‌داری، خواندن دعایی کودکانه یا مشارکت در کارهای خیر کوچک مدرسه می‌تواند تجربه‌هایی بسازد که در حافظه‌ی